

STĀSTS:	Meitene Vardīte
VALSTS:	Horvātija
VECUMS:	7-9
MATERIĀLI:	Balts papīrs, zīmuļi, krītiņi, linaudekls, ķirbis, kociņi, audums, sveces, kartons.
MĀCĪBU MĒRĶI	Izskaidrojiet pasakas jēgu un tajā paustās vērtības. Ilustrējiet stāstu, izveidojiet rebusa stāstu. Dramatizējiet stāstu.
METODES:	Stāsta lasīšana koordinatora vadībā, tā noklausīšanās, stāstīšana, izteiksmīga lasīšana, iepazīšanās spēles ar zīmēšanu, leļļu teātra improvizācijas, leļļu teātra izrāde, izstāde.
AUTORI:	Nacionālā un Universitātes bibliotēka Zagrebā Zagrebas pilsētas bibliotēkas, Selčinas filiāle

STĀSTS

MEITENE - VARDĪTE

Reiz senos laikos dzīvoja vīrs un sieva, kuri gandrīz jau bija kļuvuši veci, bet viņiem joprojām nebija bērnu. Izmisīgi cerēdami auklēt bērnu, viņi vienmēr mēdza lūgt Dievu, lai tas viņiem bērnu dāvātu. Kādreiz viņi devās atzīmēt kāda svētā piemiņas dienu, kur viņi atkal lūdzās, lai Dievs viņiem dāvātu bērniņu - kaut vai mazu vardi. Pēc atgriešanās mājās sieva sajuta, ka viņa ir stāvoklī, un pēc deviņiem mēnešiem dzemdēja ... uzminiet, ko!? Mazu vardi! Neraugoties uz to, Vardīte tomēr bija viņu lepnums un prieks. Mazulīte vienmēr dzīvojās pa vīnogulāju dārzu, un mājās mēdza pārrasties reti. Tā kā vecais vīrs allaž bija aizņemts, strādājot pie vīnogulājiem, viņa sieva mēdza katru dienu tur viņam aiznest pusdienas. Bet viņa kļuva jau gluži veca un kādu dienu sāka sūdzēties:

- "Es vairs nespēju pakustināt ne roku, ne kāju, nemaz nerunājot par ēdiena nešanu manam vīram; manas kājas vairs mani netur." Viņu meita Vardīte, tagad jau četrpadsmit gadus veca, bija nupat no āra ienākusi istabā un teica:

- "Māmiņ, es redzu, ka tu esi veca, tu nevari paiet, ne arī aiznest tēvam maltīti. Ļauj, lai es aiznesu viņam pusdienas."

Māte atbildēja:

- "Mana dārgā meitiņa Vardīte, kā gan tu varētu aiznest viņam maltīti, ja tu to nevari panest; diemžēl, tev nemaz nav roku, ar ko podiņu turēt."

Meitene Vardīte teica:

- „Nu, gan es tikšu galā; tev vienkārši jāuzliek podiņš man uz muguras un jāpiesien tas man pie kājām. Nemaz neraizējies."

- "Nu, tad pamēģini, paskatīsimies, vai tu vari to izdarīt," - māte teica, tad uzkrāva podiņu Vardītei uz muguras, piesēja to viņai pie kājām un sūtīja viņu ceļā. Vardīte drosmīgi stiepa podiņu, bet, kad viņa bija nonākusi līdz dārza vārtiem, viņa nevarēja tos atvērt, ne arī pārlēkt pie sava tēva, tādēļ viņa pasauca viņu. Tēvs atnāca, noņēma podiņu viņai no muguras un paēda pusdienas. Tad Vardīte lūdza, lai tēvs paņem un uzceļ viņu ķiršu koka zarā. Kad viņš tā bija izdarījis, Vardīte sāka dziedāt, un viņas dziesma atbalsojās visapkārt tik skaisti, it kā tā būtu fejas dziesma.

Tā sagadījās, ka garām gāja ķēniņa dēls, dodamies mežā uz medībām, un izdzirdēja viņas dziedāšanu. Kad dziesma bija izskanējusi, viņš vērsās pie vecā vīra un jautāja tam, kurš tur bija tik skaisti dziedājis. Vecais vīrs atbildēja, ka nezina vis; viņš neredz un nedzird nevienu, izņemot kraukļus, kuri lidinās viņam virs galvas.

- „Ak, nu pasaki man, kas gan tas ir; ja tas ir zēns, viņš būs mans pavadonis, ja tā ir meitene, viņa būs mana mīlotā,” princis lūdzās.

Bet vecais vīrs baidījās atklāt patiesību un sacīja, ka neko nezina. Un tā ķēniņa dēls devās uz mājām. Nākamajā dienā Vardīte atkal atnesa savam vecajam tēvam pusdienas, atkal viņš to uzcēla ķiršu kokā, un atkal viņa dziedāja debešķīgā balsī. Un, raugi, atkal ķēniņa dēls nāca garām uz medībām, bet īstenībā viņš tikai vēlējās dzirdēt dziesmu un redzēt pašu dziedātāju. Vardīte

dziedāja augšā ķiršu kokā, un visā ielejā atbalsojās viņas dziesma. Dziesmai beidzoties, karaļa dēls atkal jautāja vecajam vīram, kurš gan bija dziedātājs. Vecais vīrs atbildēja, ka viņš nezina vis.

- „Bet kas tev atnesa pusdienas?” - jautāja princis.

- “Es pats,” - vecais vīrs atbildēja. - „Kad es vakar ieradus mājās, biju tik noguris, ka nemaz nevarēju ēst, tādēļ šodien es paņēmu pusdienas līdzi.”

Princis sacīja: - “Šī dziesma aizkustina manu sirdi. Vecīti, tev jāzina, kas ir dziedātājs, pasaki man to; ja tas ir zēns, viņš būs mans pavadonis, ja tā ir meitene, viņa būs mana mīļotā.” Visbeidzot, vecais vīrs ierunājās: „Ja es jums to pasacišu, tas man darītu kaunu un jūs kļūtu pikts uz mani.”

Taču princis nepiekāpās:

- “Nebaidies nemaz, vienkārši pasaki man”.

Tad nu vecais vīrs viņam pateica, ka dziedātāja bijusi tieši Vardīte, un ka tā ir viņa meita.

- “Pasaki viņai, lai viņa nāk lejā.”

Vardīte nokāpa no koka un dziedāja dziesmu vēlreiz. Jauneklim sirds daudzījās aiz prieka, un viņš Vardītei teica:

-“Esi mans iemīļotā! Rīt divu manu brāļu iecerētās ieradīsies pilī. Tam no brāļiem, kuram viņa iecerētā dāvinās pašu skaistāko ziedu, ķēniņš piešķirs savu karaļvalsti. Vai tu arī atnāksi, kā mana iemīļotā, un atnesīsi pašas izvēlēto ziedu?”

Vardīte atbildēja: „Ja jūs vēlaties, es tur būšu, bet jums ir man jāatsūta balts gailis, lai es varētu uz tā jāt.”

Jauneklis devās mājās un nosūtīja viņai baltu gaili. Viņa griezās pēc palīdzības pie Saules, lūdzot izgatavot kleitu no saules stariem. Nākamajā dienā viņa paņēma no saules stariem austu kleitu un sēdās gailim mugurā. Kad viņa nonāca pie pilsētas vārtu sargiem, viņi tai neļāva ienākt pilsētā, bet kad viņa piedraudēja par sargiem pasūdzēties ķēniņa dēlam, tie piekāpās. Tiklīdz viņa bija iegājusi pilsētā, gailis pārvērtās par baltu feju, bet Vardīte kļuva par skaistāko meiteni pasaulē, kas valkā no saulstariem austu kleitu. Viņas izvēlētais zieds bija kviešu vārpa, un tā nu viņa devās uz karaļa pili. Karalis vispirms vērsās pie sava vecākā dēla iecerētās un jautāja, kāda veida ziedu viņa bija izvēlējusies? Viņa parādīja karalim mežrozīti. Ķēniņš pienāca pie sava otrā dēla iecerētās un jautāja, kāda veida ziedu tā ir atnesusi? Viņa parādīja karalim neļķi. Tad karalis vērsās pie sava jaunākā dēla mīļotās un, redzēdams viņas rokā turēto kviešu vārpu, teica viņai:

- Tu esi atnesusi pašu labāko un noderīgāko ziedu, un tas pierāda, ka tu zini - bez kviešiem nav nekādas dzīves, un ka tu pārvaldīsi valsti ļoti prasmīgi. Kam mums ir nepieciešamas citas puķes un diženums?! Appreci manu jaunāko dēlu, kurš ir tevi iemīlojis, un viņam es nodošu savu valsti." Un tā Vardīte kļuva par karalieni.

Aktivitātes

Semināri (*workshops*) ar mazajiem leļļu teātra aktieriem:

1. aktivitāte

Stāsta “Meitene Vardīte” lasīšana koordinatora vadībā (ar nezināmu terminu skaidrojumiem), stāsta dramatisējums.

Bibliotekāre/koordinators lasa stāstu un pārrunā to ar leļļu grupas dalībniekiem. Viņš/viņa izskaidro visus nezināmos terminus un pārliecinās, ka visi bērni tos saprot. Kad bērni ir iepazinušies ar stāstu, viņi koordinatora vadībā to sāk dramatisēt.

Dramatisēts teksts

2. aktivitāte

Bērni zīmē stāsta personāžus uz papīra un veido lelles (kāda personāža veidošana no ķirbja, no kartona izgatavota pils).

3. aktivitāte

Bērni izspēlē leļļu teātra improvizācijas atbilstoši stāsta tekstam un viņu veidotajai dramaturģijai. Viņi izmanto radošajā darbnīcā izgatavotās lelles un atveido stāstu kā leļļu ludziņu (lomu sadalījums, palīgu secība = attēlu secība, stāstītājs).

4. aktivitāte

Leļļu lugas izrāde (bērni šo lugu vairākas reizes izrāda dažādiem maziem skatītājiem bibliotēkā, skolā utt.)

Semināri ar bērniem:

1. aktivitāte

Ievadā koordinators/bibliotekārs cenšas noskaidrot, vai bērni zina, kas ir pasaka. Viņi to apspriež, un bērni sniedz savas definīcijas.

Kas ir pasaka?

Kas ir raksturīgs pasakai?

Kādus personāžus mēs parasti varam sastapt pasakā?

Kā personāži parasti izskatās pasakā? Kādi ir labie/sliktie?

Kāda ir atšķirība starp leģendu un pasaku?

Kāda ir jūsu mīļākā pasaka? Kāpēc?

Iepazīšanās spēles: koordinators lūdz bērnus pastāstīt kaut ko par sevi (ko viņiem izdodas izdarīt labi, uz ko viņiem ir īpašas spējas: piemēram: Es labi māku dziedāt, skaisti zīmēju), lai palīdzētu viņiem atpazīt Meitenes Vardītes talantu.

2. aktivitāte

a) Pasakas “Meitene Vardīte” izstāstīšana (īpašas gaisotnes radīšana, aptumšojot istabu, aizdedzot sveces, atskaņojot mūziku utt., kas ļauj piesaistīt lielāku uzmanību, klausoties un koncentrējoties uz tekstu).

Jautājumi stāsta analīzei:

Kas ir stāsta galvenie varoņi?

Ko vēlējās vīrs un sieva?

Par ko viņi lūdza Dievu?

Ko sieviete dzemdēja?

Vai viņi bija laimīgi?

Ko Vardīte simbolizē?

Vai Vardīte bija labs bērns?

Kāds bija viņas īpašais talants?

Vai jums ir kāds īpašs talants?

Kā Vardīte tika apbalvota par viņas labestību?

Kāpēc karalis starp citām meitenēm izvēlējās Vardīti?

b) Stāstu var parādīt bērniem, izmantojot leļļu lugu “Meitene Vardīte”, ko iestudē leļļu grupa, kas jau ir izgājusi virkni darbnīcu. Bērni analizē stāstu un tās varoņu darbības, atbildot uz leļļu vadītāju uzdotajiem jautājumiem.

3. aktivitāte

Izteiksmīgs pasakas daļu lasījums, kuram bērni ir izveidojuši ilustrācijas.

Bērni sēž pie galdiem grupās un uzzīmē/glezno attēlu atbilstoši tekstam, kas viņiem dots uzdevuma veikšanai (katrai grupai koordinators sagatavo tekstu ar atstātu tukšu vietu, kur bērniem jāievieto attēls - piemēram, vīrs un sieva jau bija veci un viņiem nebija bērnu).

Teksta piemērs, kā veidot komiksu.

Rezultātā rodas mākslas darbi, kas apvienoti stāsta notikumu secībā (bērnu bilžu grāmata vai komikss par pasaku “Meitene Vardīte”).

4. aktivitāte

Bērnu mākslas darbu izstāde Selčinas bibliotēkā.